
Ненад Радуловић, Ирена Љубомировић¹
(Филозофски факултет, Универзитет у Нишу)

ОД ВИЗАНТИОНА, ПРЕКО КОЛОНИЈЕ АНТОНИНЕ ДО КОНСТАНТИНОПОЉА – ГРАДИТЕЉСКА ДЕЛАТНОСТ СЕПТИМИЈА СЕВЕРА И КОНСТАНТИНА²

Апстракт: У великој грчкој колонизацији Хелеспонта и Пропонтиде у периоду од VIII до VI века пре н. е. истакла су се два грчка града – Мегара и Милет. Мегара је на европској обали Босфора подигла колонију Визант која је постала највећи град на Пропонтиди. Антички акропољ налазио се у источном крају касније подигнутог Константинопоља, иза Аја Софије, и излазио је на Златни рог и Босфор. Крајем II века н. е. цар Септимије Север разорио је стари грчки град, али га потом поново изградио и даровао му име Антонина. Започети пројекат изградње није доведен до краја под Северовом владавином, већ је то учинио август Константин након пораза над савладарем Лицинијем 324. године. Владарева намера није била да само обнови град већ да га учини новом престоницом империје, „Новим Римом”. Константинопољ је свечано отворен 11. маја 330. године. У овом раду, даће се хронолошки преглед историје града, од најранијег насеља до настанка Константинопоља. Размотриће се планови изградње, проширења и пројектног уређења града током владавине Септимија Севера и Константина на основу података забележених у литерарним историјским изворима.

Кључне речи: Визант, Константинопољ, Септимије Север, Константин, изградња

Најранија историја насеља на месту данашњег Истанбула прилично је магловита и везана је пре за легенде, него за истините историјске догађаје. Више различитих легенди о настанку града забележени су у делу Исихија Милетског. По једној од њих, Визант је добио име по Визасу из Мегаре, њеном оснивачу, који се са својим сународницима населио на

¹ Департман за историју, Филозофски факултет, Универзитет у Нишу, nenad.radulovic@filfak.ni.ac.rs, irena.ljubomirovic@filfak.ni.ac.rs.

² Припремљено у оквиру пројекта Историја данас, изазови и искушења (бр. 423/1-3-01) који се изводи на Филозофском факултету Универзитета у Нишу.

европској страни Босфора.³ Истовремено, Исихије преноси и друге приче, да је Визас заправо син или нимфе Семистре, или дете рођено из везе нимфе Кероесе и бога Посејдона, а да је име понео по трачкој нимфи Визи која га је одгајила.⁴ Јован Малала и аутор Ускршње хронике пишу да је Визас био трачки краљ, а да је град саградила његова супруга Фидалија.⁵ Од старијих извора, Херодот кратко наводи да су Византинци подигли град седамнаест година након Халкедонаца, које назива слепима, јер су изабрали непогодно место за насеље иако су се први настанили, док Страбон и Тацит бележе да су Мегарани тј. Грци консултовали Аполоново пророчиште и добили инструкције да се насеље насупрот слепима, подразумевајући Халкедонце и њихову лошу процену где да подигну колонију.⁶ Јероним у својој Хроници коју препишује од Евсевија из Цезареје даје и годину оснивања Византа, наводећи да се то догодило годину дана након тридесетих Олимпијских игара (659. године пре н. е.).⁷ Мегаранска колонија била је богат град, чији су се становници бавили трговином и риболовом.⁸ Међутим, током III века пре нове ере, притиснути плаћањем годишњег данка галском племенском савезу са центром у Тили у Тракији, увели су наплату царине бродовима који су пролазили кроз мореуз, што је Византинце довело у сукоб са Рођанима и краљевином Витинијом.⁹ Извори сведоче да се најстарије насеље налазило на северно-источној страни полуострва, на узвишеном терену, да је имало акропољ, светилишта грчких божанстава (међу којима су и храмови посвећени Артемиди, Афродити, Посејдону, Атини, Дионису, Диоскурима, Ајанту, Ахилу, итд). Постојале су две или три луке на северном делу насеља испод Златног рога (Восфорион и Неорион), трг Стратегион за војне потребе (за који Малала и аутор Ускршње хронике наводе да је Александар Македонски подигао), стадион, гимназиј, купатила и стамбене грађевине.¹⁰ Град је био утврђен

³ Hesychius, *Patria of Constantinople*, tr. B. Kiesling, 2019, 5. (<https://topostext.org/work/801>)

⁴ Исто, 5–9.

⁵ The *Cronicle of John Malalas*, tr. E. Jeffreys – M. Jeffreys – R. Scott, Melbourne 1986, XIII 7; *Chronicon Paschale*, vol. I, ed. J. P. Minge, Lutecia Parisiorum 1865, 647–650.

⁶ Херодотова историја, ур. Р. Ждрале, Нови Сад 1988, IV 144; Strabo, *Geography*, vol. III, tr. H. L. Jones, Cambridge – London 1924, VII 6. 2; Tacitus, *The Annals*, ed. A. J. Woodman, Indianapolis–Cambridge 2004, XII 63. 1–2.

⁷ The *Chronicle of St. Jerome*, ed. R. Pearse et al., 2005, 1358. (https://www.tertulian.org/fathers/jerome_chronicle_02_part1.htm)

⁸ Полибије, *Историје*, књ. I, ур. Б. Гавела, Нови Сад 1988, IV 38; Strabo, *Geography*, vol. III, tr. H. L. Jones, Cambridge – London 1924, VII 6. 2; Tacitus, *The Annals*, ed. A. J. Woodman, Indianapolis–Cambridge 2004, XII 63. 2–3; Herodian of Antioch, *History of the Roman Empire*, ed. R. Pearse, 2007, III 1.5.

⁹ Полибије, *Историје*, књ. I, ур. Б. Гавела, Нови Сад 1988, IV 46–47. Полибије пише и да су по склапању мира царине укинуте.

¹⁰ Херодотова историја, ур. Р. Ждрале, Нови Сад 1988, IV 87; Dionysios of Byzantium, *Anaplous of the Bosporos*, tr. B. Kiesling, 2017, 8–11; Dio Cassius, *Roman History*, vol. IX, tr. E. Cary, Cambridge–London 1927, LXXIV 10; Hesychius, *Patria of Constantinople*, tr. B. Kiesling, 2019, 15–16; The *Cronicle of John Malalas*, tr. E. Jeffreys – M. Jeffreys – R. Scott, Melbourne 1986, XII 20; *Chronicon Paschale*, vol. I, ed. J. P. Minge,

јаким зидинама са кулама које је, како Исихије наводи, саградио сам Визас уз помоћ Посејдона и Аполона.¹¹ Међутим, извори нису јединствени у опису правца у коме су се простирале зидине античког Византа, тј. шта су обухватале. Дионизије и Дион Касије бележе да су луке улазиле унутар градских бедема, поред осталих поменутих грађевина, док су према доста познијем извору, Патрији Константинополеос, зидине Византа обухватале мањи простор, од Евгенијеве куле на северу на обали Златног Рога, област око акропоља и трг Августеон на југу.¹²

Визант није даље напредовао, нити се градско насеље ширило све до краја II века нове ере, када је био поприште сукоба између Септимија Севера (193–211) и Писенција Нигера. Град је подржао Нигера, кандидата за цара римских трупа на истоку, што је изазвало Севера да у периоду од 193. до 195/196. године град држи под опсадом, освоји га, спали и уништи његове зидине.¹³ Дион Касије и Иродијан тврде да су се становници града успешно бранили захваљујући зидинама, и да нису изгубили у борби, али су притиснути глађу морали да се предају; по Диону, уништење градских зидина, најтеже је пало Византинцима, јер су на њих били поносни.¹⁴ Ипак, након разарања уследила је обнова града, тј. нова изградња у римском стилу. Извори који говоре о Септимијевој изградњи су Зосим, Исихије, Јован Лиђанин, Малала, Ускршња хроника, Патрија Константинополеос. Гради се у јужном и западном делу старог града. Подижу се улице са стубовима (портицима) у три правца, правац север–југ, тј. од Стратегиона до Тетрастона, исток–запад, тј. до Тетрастона југоисточно према обали, и улица од Тетрастона према западу, касније у доба Константина (306–

Lutecia Parisiorum 1865, 649–650; Πάτρια Κωνσταντινουπόλεως I, Scriptores Originvm Constantinopolitanarvm, Fascicvlvs Alter, ed. T. Perger, Lipsiae 1907, 51–52; S. Bassett, *The Urban Image of Late Antique Constantinople*, Cambridge 2004, 19; C. Mango, *Le développement urbain de Constantinople (IVe-VIIe siècles)*, Paris 1985, 14–15, 18–19; T. Kaçar, *From Pagan Byzantium to Christian Constantinople: Religion and Society in pre-Ottoman Istanbul*, History of Istanbul from Antiquity to XXI Century, 2019. (<https://istanbultarihi.ist/512-from-pagan-byzantium-to-christian-constantinople-religion-and-society-in-pre-ottoman-istanbul>)

¹¹ Hesychius, *Patria of Constantinople*, tr. B. Kiesling, 2019, 12–15; Xenophon, *Anabasis*, tr. H. G. Dakyns, 1998, VII 1 (https://gutenberg.org/cache/epub/1170/pg1170-images.html#link2H_4_0053); Phylarchus, *The Histories*, tr. C. D. Yonge, 1854, fr. 7; Dionysios of Byzantium, *Anaplous of the Bosporos*, tr. B. Kiesling, 2017, 10–11; Dio Cassius, *Roman History*, vol. IX, tr. E. Cary, Cambridge–London 1927, LXXIV 10; Herodian of Antioch, *History of the Roman Empire*, ed. R. Pearse, 2007, III 1.6; Πάτρια Κωνσταντινουπόλεως I, Scriptores Originvm Constantinopolitanarvm, Fascicvlvs Alter, ed. T. Perger, Lipsiae 1907, 52.

¹² Dionysios of Byzantium, *Anaplous of the Bosporos*, tr. B. Kiesling, 2017, 10–11; Dio Cassius, *Roman History*, vol. IX, tr. E. Cary, Cambridge–London 1927, LXXIV 10. 4–5. Подаци из Патрије нису у потпуности прихваћени у историографији. Видети С. Mango, *op.cit.*, 14–15.

¹³ S. Bassett, *op.cit.*, 19.

¹⁴ Dio Cassius, *Roman History*, vol. IX, tr. E. Cary, Cambridge–London 1927, LXXIV 12. 1 – 14. 4; Herodian of Antioch, *History of the Roman Empire*, ed. R. Pearse, 2007, III 1. 6 – 2. 1, 6. 9.

337) продужавана даље на запад, познатија под називом Меза.¹⁵ Зосим помиње у свом делу улицу са портицима и капију коју је Север подигао на крају улице, на месту где је касније сазидан Константинов трг.¹⁶ Новина коју је римски владар подарио Византу била су купатила и Хиподром, позиционирани јужно од Мезе и трга Тетрастона. Исихије пише да су купатила подигнута у Хераклеовом гају, у близини олтара Зевса Хипиоса, и да су названа Зевсипова купатила; област поред купатила била је посвећена Диоскурима, и ту су се налазиле стазе за коњске трке, а владар је саградио трибине и стубове.¹⁷ Сличне податке даје и Јован Лиђанин у свом делу О месецима, док у делу О магистратима именовани аутор тврди да су купатила носила назив по римском владару Северу, који их је подигао ради сопственог излечења, а да је трг назван Зевсипов, по мегаранском владару под којим су Мегарани емигрирали у Визант током тридесет осме олимпијаде.¹⁸ Код Малале и у Ускршњој хроници такође се помиње да је Север саградио купатила уз трг Тетрастон, и назвао их по себи, али су их грађани звали Зевсиповим купатилима, јер је на статуи Хелиоса на Тетрастону стојао уклесан поменут назив. Слично као и код Исихије, у оба извора наводи се да је цар подигао Хиподром на терену где је претходно расло дрвеће. Међутим, ни купатила ни Хиподором Север није стигао да изгради до краја.¹⁹ У Патрији, поред потпуно измишљене приче о савезу Севера и Нигера, и њиховом родбинском повезивању, помиње се Северово подизање Зевсипових купатила унутар града, и незавршени пројекат до краја.²⁰ Царевој градитељској делатности припада и подизање поменутог трга Тетрастона, четвороугаоног облика оивиченог портицима на месту спајања улица, Базилике (комбинација трга и грађевине) северно–западно од Тетрастона, на супротној страни улице која је водила на север према Стратегиону.²¹ Малала и аутор Ускршње хронике наводе да је статуа Хелиоса са Тетрастона по царевој жељи премештена на акропољ и постављена уз Хелиосов храм (Аполонов храм у Ускршњој хроници) који је Север подигао, а римски владар подарио је и Кинегион (амфитеатар) и позориште граду, подигнути такође на акропољу. По поменутим ауторима,

¹⁵ S. Bassett, *op.cit.*, 19–20, 23–24; M. M. Mango, *The Porticoed Street at Constantinople*, Byzantine Constantinople: Monuments, Topography and Everyday Life, ed. N. Necipoğlu, (Leiden–Boston–Köln 2001), 30–31.

¹⁶ Zosimus, *New History*, ed. W. Green – T. Chaplin, London 1814, II 30. 2–4. (<https://www.livius.org/sources/content/zosimus/zosimus-new-history-2/zosimus-new-history-2.30/>)

¹⁷ Hesychius, *Patria of Constantinople*, tr. B. Kiesling, 2019, 37.

¹⁸ Jon Lidys, *On the Months*, ed. M. Hooker, 2017, I 12 (<https://archive.org/details/JohnLydysonTheMonthsTr.Hooker2ndEd.2017/page/4/mode/2up?view=theater>); Ioannes Lydyus, *On Powers*, ed. A. C. Bandy, Philadelphia 1983, III 70.

¹⁹ The *Cronicle of John Malalas*, tr. E. Jeffreys – M. Jeffreys – R. Scott, Melbourne 1986, XII 20, XIII 8; *Chronicon Paschale*, vol. I, ed. J. P. Minge, Lutecia Parisiorum 1865, 649–650;

²⁰ Πάτρια Κωνσταντινουπόλεως I, *Scriptores Originvm Constantinopolitanarvm*, Fascicvlvs Alter, ed. T. Perger, Lipsiae 1907, 37, 39, 41.

²¹ S. Bassett, *op.cit.*, 20.

цар је обновио и трг Стратегион.²² Није до краја разјашњено да ли је Септимије Север током своје владавине обновио и зидине града, или је то учињено касније, средином III века, пре инвазије Гота на Балкан. У прилог таквој претпоставци иде и податак који бележи Иродијан, да су у његово (Иродијаново) време бедеми Византа још увек били у рушевинама, што је он и видео својим очима.²³ Ако се узима да је Иродијан своје дело писао око 240. године и под условом да верује пишећим речима, јасно се закључује да зидине града у том тренутку још увек нису биле обновљене.²⁴

Исихије преноси и да је град понео ново име, Антонина, по Северовом сину и наследнику на престолу Антонину Каракали (211–217).²⁵ Међутим, ни Каракала и потоњи римски владари до Константина нису показивали нити жељу нити намеру да заврше Северов пројекат до краја. Без обзира на прекид у изградњи, град је добио свој нови, преуређени изглед по узору на престоницу на западу, и постао прави римски град, веран римском владару.²⁶

Након решености да на месту Византа зида нову престоницу, цар Константин је најпре желео да прошири обим градског насеља. Стога, нове зидине подигао је скоро три километра западније у односу на претходне, знатно увећавајући градску територију, а то је учинио, како Филострогије тврди, помоћу копља, вођен небеским надахнућем.²⁷ Цар је обновио и дозидвао бедеме уз обалу Златног рога и Мраморног мора. Продужио је Мезу, главну градску улицу према западу, а на њеном почетку, тј месту рачвања испред Тетрастона, подиже Милион, славолук са четири лука и куполом изнад (тетрапилон).²⁸ Тетрастон мења име у Августеон, у част царева мајке Јелене, и на њему се подиже Јеленина статуа. У делима Исихија, Малале и у Ускршњој хроници наводи се да је то учинио Константин, тј. да је цар даривао ново име читавом тргу, док Кедрин бележи да се заправо сама статуа називала Августеон.²⁹ Трг Базилика је преуређена, и ту је, како Зосим тврди, римски владар подигао два храма, посвећена богињама Реи и Тихи (Фортуни).³⁰ Константин је довршио изградњу Хиподрома и Зевсипових купатила. Хиподором је био копија Циркуса Максимуса у Риму, мањих димензија. Источно од Хиподрома, а јужно од Зевсипових купатила, август је започео зидање Велике палате.

²² The Cronicle of John Malalas, tr. E. Jeffreys – M. Jeffreys – R. Scott, Melbourne 1986, XII 20; Chronicon Paschale, vol. I, ed. J. P. Minge, Lutecia Parisiorum 1865, 649–650.

²³ Herodian of Antioch, History of the Roman Empire, ed. R. Pearse, 2007, III 1.7.

²⁴ C. Mango, *op.cit.*, 15.

²⁵ Hesychius, Patria of Constantinople, tr. B. Kiesling, 2019, 38.

²⁶ S. Bassett, *op.cit.*, 21–22.

²⁷ Epitome of the Ecclesiastical History of the Phylostrogios, compiled by Photius, Patriarch of Constantinople, tr. E. Walford, Lodon 1855, II 9.

²⁸ S. Bassett, *op.cit.*, 23–24.

²⁹ Hesychius, Patria of Constantinople, tr. B. Kiesling, 2019, 40; The Cronicle of John Malalas, tr. E. Jeffreys – M. Jeffreys – R. Scott, Melbourne 1986, XIII 8; Chronicon Paschale 284–628AD, ed. M. Whitby – M. Whitby, Liverpool 2007, 16; Georgius Cedrenus, vol. I, ed. I. Bekker, Bonn 1838, 657.

³⁰ Zosimus, New History, ed. W. Green – T. Chaplin, London 1814, II 31. 2–3.

Главни улаз у палату са улице, тј. продужетка Мезе била је Чалке капија.³¹ Малала и аутор Ускршње хронике пишу да је царска палата Катизмом тј. Кохлиом (царском ложом) била повезана са Хиподромом и да је Константин украсио Хиподором бронзаним статуама.³² Црква Светог мира, вероватно је прва црква базилика коју је подигао цар у граду, у његовом најстаријем делу, испод Акропоља, на остацима ранијих грађевина, што потврђује историчар Сократ у својој Црквеној историји.³³

Проширењем градске територије, отворио се велики простор за даљу изградњу. Грађевине се подижу уз улицу Мезу, која се на пола пута између старих и Константинових бедема рачва у две гране, северно–западну према путу за Адријанопољ, и југо–западну према путу Виа Игнација (према Солуну). Мезу је пресекала друга улица, правцем север–југ, где је на месту спајања подигнут Чалкон (бронзани Тетрапилон).³⁴ Август је подигао и нови трг, кружног облика на Мези, одмах иза старих зидина на месту где се налазила Северова капија, са стубом у средини који је и данас видљив, и статуом. Јован Малала и аутор Ускршње хронике наводе да је статуа била бронзана скулптура човека, са круном у облику зрака на глави, и да је донета из Фригије; у Ускршњој хроници забележена је и година када је статуа постављена, током конзулства Јануарија и Јуста (328. године).³⁵ Исихије пише и да је поменута фигура представљала Константина, који је као сунце обасјавао становнике града.³⁶ На северној страни трга налазио се Сенат, саграђен у стилу римског Пантеона, а на јужној страни Нимфеј. Трг је био украшен и споменицима грчких и римских божанстава и митских личности (тридесет и три укупно забележених у изворима), међу којима су и глава цара Тиберија (14–37) и делфин, пронађени у археолошким ископавањима, а данас се чувају у музеју у Истанбулу.³⁷ На месту рачвања Мезе на две гране, подигнути су Капитол и Филадельфион. Капитол је имао храмове посвећене Јупитеру, Јунони и Минерви, док Филадельфион, украшен порфирним стубовима и статуама, није био класичан градски трг, већ је пре био продужетак Мезе и, на неки начин, предворје самог Капитола. На стубовима налазиле су се фигуре четворице тетрарха, које су однели крсташи 1204. године у Венецију, где се и данас налазе, уз зид базилике Светог Марка.³⁸ На северно–западној грани Мезе, у близини Константинових зидина изграђен је царски маузолеј, вероватно по узору на маузолеј Октавијана Августа (27. године пре н. е. – 14. године н. е.) у Риму,

³¹ S. Bassett, *op. cit.*, 24–25.

³² The Cronicle of John Malalas, tr. E. Jeffreys – M. Jeffreys – R. Scott, Melbourne 1986, XIII 7; Chronicon Paschale 284–628AD, ed. M. Whitby – M. Whitby, Liverpool 2007, 16.

³³ Socrates Scholasticus, Church History, Nicene and Post-Nicene Fathers II/II, ed. P. Schaff – H. Wace, New York 1890, II 16. (<https://www.newadvent.org/fathers/2601.htm>)

³⁴ S. Bassett, *op. cit.*, 29; C. Mango, *op. cit.*, 27–28, 30–31.

³⁵ The Cronicle of John Malalas, tr. E. Jeffreys – M. Jeffreys – R. Scott, Melbourne 1986, XIII 7; Chronicon Paschale 284–628AD, ed. M. Whitby – M. Whitby, Liverpool 2007, 15–16.

³⁶ Hesychius, Patria of Constantinople, tr. B. Kiesling, 2019, 41.

³⁷ S. Bassett, *op. cit.*, 29–30, 68, 204, 208; C. Mango, *op. cit.*, 25–26.

³⁸ S. Bassett, *op. cit.*, 31, 242; C. Mango, *op. cit.*, 28–30.

неуобичајено унутар градских зидина. Остаје питање да ли је Константин подигао и цркву Светих Апостола, или је то учинио његов син Констанције II (337–361), додавши верску грађевину царској гробници.³⁹

Изградњом Капитола, два храма у Базилици и цркве Свете Ирине, Константин је подарио граду религиозне грађевине, и испунио своју побожну дужност. Тиме показује своју политику верске толеранције, и жељу за суживотом пагана и хришћана.⁴⁰ Град је садржао све римске институције. Тргови, Хиподром и купатила украшавани су статуама, са мотивима из грчке или римске прошлости, а међу познатијима су и змијски стуб на Хиподрому из Аполоновог светилишта у Делфима (споменик битке код Платеје 479. године пре н. е.), статуа вучице са Ромулом и Ремом, Паладијум из Рима (статуа наоружане Атине), итд.⁴¹ Свечано посвећивање нове престонице уследило је у години конзулства Галикана и Симаха, петог дана пре мајске иде (11. маја 330. године), како је забележено у спису *Consularia Constantinopolita*.⁴² Константинопољ је постао прави музеј Римског царства и историје, и културна престоница грчко–римског света.

Константин, попут Севера, изградњом Цариграда жели да умањи домаћу грчку традицију у корист Рима и римске традиције. Град се повезује са старом престоницом, добија све битније грађевине које се у се налазиле и у Риму (први пут да Сенат постоји још у неком граду осим Рима, а ту је и Хиподром, Капитол, царски маузолеј).⁴³ Царева ктиторску делатност наставили су и његови потомци и наследници на престолу (Констанције II, касније и Теодосије I (379–395), Аркадије (395–408), Теодосије II (408–450) и Јустинијан I (527–565)). Подизање нове престонице имао је утицај на владарску идеологију римских царева, обележену кроз похвалне говоре састављене њима у част. Мотив Цариграда у царским хвалоспевима провлачи се и касније кроз историју Римске (Византијске) царевине, у говорима Михаила Псела посвећеним Константину X Дуки (1059–1067) и Роману IV Диогену (1068–1071), владарима Никејске царевине (Теодору I Ласкарису (1204–1222) и Јовану III Ватацу (1222–1254)) и члановима династије Палеолога (1259–1453), у моментима тешке спољнополитичке ситуације и жеље да се на идеолошком нивоу појача и учврсти позиција пољуљаног Римског царства.⁴⁴

³⁹ S. Bassett, *op.cit.*, 32; C. Mango, *op.cit.*, 27.

⁴⁰ S. Bassett, *op.cit.*, 34–35.

⁴¹ Исто, 38, 62, 64–65, 69.

⁴² The Chronicle of Hydatius and The Consularia Constantinopolita, ed. R. W. Burgess, Oxford 1984, 236.

⁴³ S. Bassett, *op.cit.*, 27, 31.

⁴⁴ Ј. Шаранац Стаменковић, Мотив Цариграда у Пселовим енкомониона писаним за Романа IV Диогена, Годишњак Педагошког факултета у Врању VII, (Врање 2016), 69–70, 73.

Nenad Radulović, Irena Ljubomirović

(Faculty of Philosophy, University of Niš)

FROM BYZANTION, THROUGH COLONIA ANTONINA AND ALL THE WAY
TO CONSTANTINOPLE: THE ARCHITECTURAL ACTIVITIES BY SEPTIMIUS
SEVERUS AND CONSTANTINE

During the great Greek colonization of the Hellespont and the Propontis from the 8th to the 6th century BC, two prominent Greek cities emerged: Megara and Miletus. Megara founded the colony of Byzantion on the European side of the Bosphorus which became the biggest city on the coast of the Propontis. The ancient acropolis, situated behind the Church of Saint Sophia and overlooking the Golden Horn and the Bosphorus, was located on the eastern end of what would later become Constantinople. Byzantion contained numerous Greek sanctuaries, two harbours, Strategion (square), a stadium, a gymnasium, baths, residential buildings, and it was fortified with strong walls. At the end of the 2nd century AD emperor Septimius Severus laid waste to the Greek city, but afterwards he rebuilt the city, providing it with, inter alia, colonnaded streets, the Tetrastion (square), the Hippodrome and the Baths of Zeuxippos. Moreover, this emperor gave the city a new name: Antonina. The already-initiated construction project was not completed during Severus' reign; it was finished by Constantine the Great following his victory over co-emperor Licinius in 324. This ruler's intention was not only to restore the city, but also to make it the capital of the empire: New Rome. Constantine erected new walls, extended the Mese, the main street of Constantinople, by constructing a square along it with a monument in his honour, built the Capitol, the Philadelphion, the Church of Holy Peace (Hagia Eirene), the imperial mausoleum, and he also began the construction of the Great Palace. Constantinople was ceremoniously consecrated on 11 May 330.